

Seznam příloh

A.	DOTAZNÍK – VERZE PRO PEDAGOGY.....	2
B.	DOTAZNÍK – VERZE PRO STUDENTY.....	4
C.	TABULKA BODOVÉHO PÍSMÁ.....	6
D.	DESÁTERO PŘI KONTAKTU SE SLABOZRAKÝM ČLOVĚKEM	7
E.	DESÁTERO PŘI KONTAKTU S NEVIDOMÝM ČLOVĚKEM	9
F.	INTERNETOVÉ ODKAZY TÝKAJÍCÍ SE ZRAKOVÉHO POSTIŽENÍ.....	10

A. Dotazník – Verze pro pedagogy

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma "Vzdělávání dětí se zrakovým postižením se zaměřením na hudební výchovu".

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci. Studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Dotazník vyplnil/a (role – učitel/učitelka):

Škola, na které pedagogicky působíte:

Délka pedagogické praxe:

Věk:

Datum vyplnění:

Otázky - verze pro pedagogy

V jakém hudebním oboru působíte? (uved'te, prosím, vyučovaný předmět)

Jak dlouho působíte v oboru?

S jakou věkovou kategorií žáků/studentů pracujete?

Setkáváte se se zrakově handicapovanými studenty? Pokud ano, prosím, konkretizujte (uveďte příklady zrakových vad).

Máte sami nějaký zrakový handicap, pokud ano, uveďte, prosím, specifika Vaší zrakové vady.

Jak se podle Vás liší metody vzdělávání zrakově postižených oproti práci se žáky bez handicapu? Uveďte, prosím, konkrétní příklady. (Např. časová náročnost, častější náslechy, fyzický kontakt, vlastní pomůcky, atd.)

Mají, podle Vašeho názoru, handicapovaní žáci dostatek příležitostí ke vzdělávání v hudebních oborech?

Jaké metody vzdělávání používáte?

Existuje podle Vás metoda vzdělávání, která více vyhovuje zrakově handicapovaným, případně pro nehandicapované žáky se vůbec nedá použít?

S jakou formou notového materiálu v rámci výuky pracujete?

Jak materiál a pomůcky pro výuku získáváte? (Např. knihovny, internet, vlastní výroba)

Je pro Vás jako učitele materiál a pomůcky pro výuku na trhu v dostatečném množství a s možností širokého výběru?

Existují podle Vás dostatečně moderní výukové materiály a pomůcky?

Jaký význam má dle Vašeho názoru v životě zrakově postiženého člověka hudba?

B. Dotazník – Verze pro studenty

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma "Vzdělávání dětí se zrakovým postižením se zaměřením na hudební výchovu".

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci. Studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Dotazník vyplnil/a (role – student/studentka):

Škola, na které studujete:

Ročník studia:

Věk:

Datum vyplnění:

Otázky - verze pro studenty

Setkáváte se ve škole, kam docházíte jako student, s lidmi se zrakovým postižením? Pokud ano, uveďte, o jaké postižení se jedná (typ zrakové vady, míra zrakového postižení).

Pokud máte sami nějaký zrakový handicap, uveďte, prosím, specifika Vaší zrakové vady (lékařská diagnóza, typy kompenzačních pomůcek, korekce).

Uveďte, prosím, obor, který studujete a specifikujte, zda se jedná o hru na hudební nástroj, zpěv nebo teoretické studium v oblasti hudby.

Používáte při studiu (i nehudebních předmětů) kompenzační pomůcky (PC, speciální software, braillovský řádek apod.)?

Napište, prosím, s jakou formou notového materiálu pracujete.

V případě, že používáte Braillov notopis - jakým způsobem si opatřujete studijní a další notové materiály? (knihovna, vlastní výroba, internet apod.)

Jak byste zhodnotili dostupnost těchto materiálů na trhu?

Jaká metoda výuky Vám při studiu nejvíce vyhovuje (náslech, demonstrace, fyzický kontakt apod.)?

Jaké místo zaujímá hudba ve Vašem životě?

Pokud se chcete hudbě věnovat profesně, zvažujete profesní dráhu učitele nebo profesi hudebníka?

Měli jste možnost někdy sami pedagogicky působit/působíte v hudební oblasti?

Mají, podle Vašeho názoru, handicapovaní lidé dostatek příležitostí ke vzdělávání v hudebních oborech?

C. Tabulka bodového písma

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
u	v	w	x	y	z	ch			
á	é	í	ó	ú	ý	ů			
č	d'	ě	ň	ř	š	ť	ž		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
,	;	:	+	?	!	"	(*)
.	-	'		/					
číselný znak	malé písmeno	velké písmeno	řetězec velkých písmen	řecké písmeno malé	řecké písmeno velké				

D. Desatero při kontaktu se slabozrakým člověkem¹

V naší zemi žije kolem 150 000 slabozrakých lidí. Zrak mají oslabený v různé míře a různým způsobem. Obtíže mívají při některých každodenních činnostech, v zaměstnání nebo při komunikaci s lidmi. K lepšímu porozumění jejich situace mohou přispět následující body:

1. Zraková vada je někdy nápadná, jindy si jí nemusíme ani všimnout. Ne vždy platí, že čím více dioptrií člověk má, tím hůř vidí. Některým slabozrakým dioptrické brýle nepomáhají.
2. Někteří jsou citlivější na silné osvětlení, mluvíme o světloplachosti, což je možné řešit nošením tmavých brýlí, použitím méně intenzivního osvětlení v místnosti nebo zatemněním oken. Jiným se výrazně zhorší vidění při nízké intenzitě osvětlení, mluvíme o šerosleposti, což se řeší silnějším osvětlením. Buďme pozornější, když slabozraký vychází na sluncem zalitou ulici nebo když vstupuje do špatně osvětleného domu či obchodu.
3. Přizpůsobení na změnu osvětlení může slabozrakým trvat velmi dlouho. Mohou se takzvaně rozkoukávat i hodinu tam, kde se zdravé oko adaptuje během několika vteřin.
4. Výjimečně se můžeme setkat s člověkem, který vůbec nerozlišuje barvy, vidí černobíle. Častá je ale porucha rozlišování některých barev. Nebojme se upozornit slabozrakého na případné omyly.
5. Snížená zraková ostrost a omezení zorného pole způsobují slabozrakým mnoho praktických obtíží. Člověk se zúženým zorným polem má sníženou schopnost orientace v prostoru, při svém pohybu užívá bílou hůl. Někdy, při zachované zrakové ostrosti, může číst i běžný text. Při nízké zrakové ostrosti bývají problémy se čtením, rozlišováním drobných předmětů a s poznáváním lidí.
6. V dobře známém prostoru se slabozraký pohybuje zpravidla bez obtíží a bezpečně. V novém neznámém prostředí může mít ale velké potíže při orientaci a může potřebovat naši pomoc.
7. Nedisťme se, když slabozraký člověk, v době přechodného zhoršení podmínek pro vidění, užívá postupů a pomůcek typických pro nevidomé: tmavé brýle, bílou hůl...
8. Umožňme slabozrakým přistoupit blíž k informačním tabulím, ke zboží v obchodě a k dalším prohlíženým předmětům. Vhodné je, mohou-li si věci vzít do ruky. Počítejme s tím, že pro vnímání zrakem potřebují více času, používají při tom různé pomůcky: speciální brýle, lupy, dalekohledy...
9. Odstraňme architektonické a informační bariéry. Vyvarujme se nesprávného osvětlení,

¹ <http://www.knihovnahk.cz/pro-verejnost/pujcovny/zvukova-knihovna/zasady-komunikace-a-pomoci-nevidomym#d3>

možných odlesků, nerovnoměrného rozptýlení světla. Dávejme přednost velkému tiskacímu písmu bez zbytečných okras před písmem psacím. Využívejme kontrastu: černý fix na bílém papíře, žlutá hrana na tmavém schodu..., jasně čitelná by měla být i vyobrazení označující WC, sprchy, atp.

10. Nečekejme na to, až nás slabozrací požádají o pomoc. Tu nabízejme sami. Pozdravme raději jako první, přestože to nemusí odpovídat etiketě. přečtíme jim špatně čitelný text. Upozorněme včas na věci, kterých si nemusejí ani všimnout. Potíže slabozrakých lidí jsou do značné míry individuální, neostýchejme se jich přímo zeptat, s čím bychom mohli pomoci.

E. Desatero při kontaktu s nevidomým člověkem²

Při setkání s nevidomými občany upadají mnohdy ostatní lidé do rozpaků. K odstranění zbytečných zábran při takových setkáních přijměte několik užitečných rad:

- 1.** Mějte na paměti, že nevidomí jsou zcela normální lidé, kteří mají různé přednosti i nedostatky jako každý jiný. I mezi nimi jsou lidé výjimeční, inteligentní i méně nadaní.
- 2.** Při setkání s nevidomým se chovejte přirozeně a nenuceně. Pomozte tam, kde je to nutné, a to způsobem taktním a nenápadným. Pomoc však nevnučujte.
- 3.** Vyvarujte se projevům soucitu – o ten dnešní nevidomí naprosto nestojí. S velkým povděkem ale vždy uvítají i sebemenší pomoc, která jim přijde vhod ve ztížených podmínkách. Nepřipusťte ani podceňující nebo snižující výroky, vždyť nevidomí mají právo na úctu a uznání stejně jako všichni ostatní.
- 4.** Nevidomého, kterého znáte, pozdravte vždy sami jako první, i když je mladší než vy, a k pozdravu připojte i jeho jméno, aby věděl, že pozdrav patří jemu.
- 5.** Když vstoupíte do místnosti, kde se nachází nevidomý, dejte se zřetelně poznat. Pokud vás nepozná podle hlasu, povězte svoje jméno. Tichý pohyb neznámé osoby v jeho okolí působí pochopitelně nepříjemně. Rovněž upozorněte na to, že místnost opouštíte.
- 6.** Velmi nepříjemně na nevidomého působí, projednáváte-li jeho záležitosti nikoli přímo s ním, ale s jeho průvodcem. Průvodce nevidomého pouze doprovází, nikoli zastupuje.
- 7.** Když se nevidomý ocitne na ulici, na nádraží apod. v orientačních těžkostech, zeptejte se ho, zda mu můžete nějak pomoci. Velký hluk, prudký déšť i sníh velmi zhoršují nevidomému orientaci v prostoru. Potom stačí, když nevidomému nabídnete, aby se lehce zavěsil do vaší paže, protože takto může snadno jít krůček za vámi, sledovat směr vašich pohybů a na vše včas reagovat.
- 8.** Při nástupu do dopravních prostředků netlačte nikdy nevidomého před sebou, ale jděte sami první. Nev tlačujte nevidomého na sedadlo, stačí, když položíte jeho ruku na opěradlo. Při vstupu do auta položte jeho ruku na horní rám dveří.
- 9.** Když nevidomý vstoupí do restaurace bez průvodce, jistě ocení pomoc při vyhledávání věšáku a volného místa u stolu. S jídlem si poradí sám, stačí, když mu povíte, jak je jídlo na talíři uspořádané. Určitě uvítá informace o tom, co všechno je na stole (sklenice s vodou, váza, popelník atd.), a kdo u stolu sedí spolu s ním.
- 10.** Když budete nevidomého doprovázet delší dobu, popište mu hlavní rysy okolí, vybavení místnosti a osoby, které se kolem nacházejí. Při popisování se nemusíte vyhýbat optickým dojmům a barvám.

² převzato z <http://www.knihovnahk.cz/pro-verejnost/pujcovny/zvukova-knihovna/zasady-komunikace-a-pomoci-nevidomym#d3>

F. Internetové odkazy týkající se zrakového postižení

Braillnet – knihovna digitálních dokumentů určená nevidomým a slabozrakým
<http://www.braillnet.cz>

KTN – Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana
<http://www.ktn.cz/index>

SONS – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR
<http://www.sons.cz>

Tyfloservis – rehabilitace nevidomých a slabozrakých
<http://www.tyfloservis.cz>

Tyflocentrum – rozcestník společností poskytujících služby zrakově postiženým
v jednotlivých krajích
<http://www.tyflocentrum.cz>

Tyflonet – informační portál nejen pro zrakově postižené
<http://www.tyflonet.cz>